

Otel Yapılarında Yapay Aydınlatma: Hatay, "Jasmin Konak" Butik Otel Örneği

Bora YILDIRIM¹, Merve ERİKLİ²

¹ Kırıkkale Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü, borayildirim@kku.edu.tr

² Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü, merverkl3016@gmail.com

ÖZET

Geçmişte oteller, yalnızca konaklama hizmeti veren küçük yapılar olarak düşünülürken, günümüzde bu yapılar spor aktiviteleri yapılan, çeşitli toplantı ve organizasyonlar düzenlenen, ve buna benzer birçok farklı işleve yanıt veren yapılar haline gelmiştir. Dolayısıyla, bu yapılardaki aydınlatma düzenlerinin de bu farklı işlevlere yönelik oluşturulması gerekmektedir. Otel iç mekanlarının aydınlatılmasında, öncelikli olarak buralarda gerçekleştirilecek işlevler göz önünde bulundurularak, sağlıklı görme koşullarının sağlanması gerekmektedir. Sonrasında yaratılmak istenen atmosfer doğrultusunda, estetik bir takım olguların ön plana çıkarılmasına yönelik aydınlatma düzenleri oluşturulabilir.

Bu çalışmada otel yapılarında yapay aydınlatma konusu ele alınmıştır. Antakya'da bulunan Jasmin Konak Butik Otel'in aydınlatma düzenleri incelenerek, aydınlatma ilkeleri doğrultusunda değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Otel, Konaklama yapıları, Aydınlatma, Antakya evleri.

ABSTRACT

In the past, hotels were thought of as small structures that only provide accommodation services, but today these structures have become structures that respond to many different functions such as sports activities, various meetings and organizations. Therefore, the lighting schemes in these structures need to be created for these different functions. In the lighting of hotel interiors, it is necessary to provide healthy vision conditions by considering the functions to be performed in these places. Then, in line with the atmosphere to be created, lighting schemes can be created to bring a number of aesthetic phenomena to the forefront.

In this study, the issue of artificial lighting in hotel buildings is discussed. The lighting schemes of Jasmin Konak Boutique Hotel in Antakya were examined and evaluated in line with the lighting principles.

Keywords: Hotel, Accommodation structures, Lighting, Antakya houses.

1.GİRİŞ

Kökeni Fransızca olan "ostel" kelimesinden gelen "otel" sözcüğü, Latince "konukların kalacağı yer" anlamına gelen "Hospitium" kelimesiyle ifade edilmektedir. Otel kavramı, seyahat eden bireylerin geçici konaklama gereksinimlerini karşılamak amacıyla ortaya çıkan; bunun yanında onlara beslenme, dinlenme ve eğlenme hizmetlerini de sunan geniş kapsamlı yapıdır (Tunalı, 2009). Başka bir tanımla oteller, belirli bir ücret karşılığında yolcu ve turistlere konaklama ve yemek hizmeti vermek amacıyla mal veya hizmet üreten, yapısı, teknik donanımı, konforu ve bakım koşulları gibi maddi, sosyal değeri, personelin hizmet kalitesi gibi moral elemanlarıyla tercih edilebilir nitelikte geçici konaklama ve kısmen beslenme ihtiyaçlarını bir ücret karşılığında hizmet olarak kabul eden ve bu hizmetleri ekonomik ve bir disiplin altına almış tesis ve işletmelerdir (Özel, 2017).

Günümüzde oteller bireylerin tüm beklentilerini karşılamayı amaç edinen konaklama tesisleri haline dönüşmüştür. Nitekim artık sadece turizm sektörüne yönelik değil, iş seyahatlerine ve eğlence dünyasına yönelik olarak da hizmet vermeye başlamışlardır.

Oteller, gerek buldukları konum, müşterilerine sunduğu konfor, hizmet çeşitliliği ve kalite açısından, gerekse sahip oldukları iç ve dış mekân tasarımları bakımından büyük önem arz etmektedirler (Soyer, 2020).

Oteller, verdikleri hizmetin kapsamına ve çeşitliliğine göre;

- Bir yıldızlı oteller
- İki yıldızlı oteller
- Üç yıldızlı oteller
- Dört yıldızlı oteller
- Beş yıldızlı oteller

olmak üzere beşe ayrılır. Bunlara ek olarak yedi yıldızlı otellerde bulunmaktadır. Bunlar beş yıldızlı otellerin sahip oldukları özelliklerin ve hizmetlerin çok daha fazlasına sahip komplike işletmelerdir.

Resim 1: Four Seasons Hotel, Kuwait **Resim 2:** Pollicastro Boutique Hotel, Lecce, Italy
(<https://tr.pinterest.com/pin/206321226664571880/>)
(<https://tr.pinterest.com/pin/289145238586580164/>)

Otel yapılarının insanlar tarafından tercih edilmesinde otelin imajı, maliyeti, mimari yerleşimi ve kullanıcılara sunduğu etkinlik ve aktiviteler gibi sebepler rol oynamaktadır. Bu nedenle otelin her bir bölümü kullanıcı odaklı ve özenle düşünülerek tasarlanmalıdır. Her mekânın ihtiyaçları ve görsel konfor koşullarına uygun farklı tür lamba ve aygıtlar seçilmelidir (Özel D., 2017).

2. OTEL YAPILARINDA YAPAY AYDINLATMA

Otellerin hizmet alanları içinde yer alan odalar, restoran, mutfak, çamaşırhane, çeşitli amaçlarla düzenlenen salonların ve personel kullanım alanlarının düzenlenmesi sırasında fiziksel çevre düzenlemesi ilkelerinin göz önünde bulundurulması gerekir. Bu ilkelerin göz önünde bulundurulması, alanların daha kolay temizlenmesine, kullanım kolaylığı sağlanmasına, iç ve dış tüketici memnuniyetinin artmasına ve sağlık koşullarının uygulanmasına yardımcı olacaktır. Bu amaçla yapılacak düzenlemelerde dikkat edilmesi gereken fiziksel çevre öğelerinden biri de aydınlatmadır. Aydınlatma otellerde sonradan dikkate alınabilecek bir faktör değil, tüm alanların planlanması sırasında düşünülmesi gereken bir faktör olmalıdır (Martin, 1998).

Otel yapılarında yapay aydınlatma tasarımı yapılırken öncelikli amaç, görsel konfor koşullarının sağlanmasıdır. Görsel konforun sağlanması için mekan içinde oluşturulması gereken belirli koşullar vardır. Bu koşullar; mekan içinde yapılan işle ilgili detayların ve renklerin kolaylıkla görülmesini, görmeyi engelleyici ya da kullanıcıyı yanıltıcı gereksiz gölgelerin oluşmasının engellenmesini, mekan içinde fazla yer kaplayan yüzeylerin açık renklere boyanmasını, yapılan işe ve kullanıcıya uygun olan aydınlatma araçlarının seçilmesini ve seçilen aydınlatma araçlarının kamaşmaya neden olmaması için doğru

yerlere ve doğru açılarda yerleştirilmesini kapsar. Bu koşullara göre görsel konforda amaç; bir mekanda gerekli görme koşullarının oluşturulmasının yanı sıra, sağlanan koşulların, kullanıcıyı yormadan ve verimliliğini etkilemeden uzun süre aynı performansta sürdürmesini de sağlamaktır (Altuncu D.,Turgay O., 2011).

Otel yapılarının aydınlatma düzenlerinin oluşturulmasında, otel iç mekanlarında, özellikli alanlarında ve bölümlerinde gerçekleştirilecek işlevler belirlenmelidir. Böylelikle mekanların ve alanların ihtiyaç duyduğu aydınlatma düzenlerinin sağlıklı ve doğru şekilde çözümlenmesi sağlanabilir.

2.1. Giriş Bölümü Aydınlatması

Otel giriş bölümleri, müşterilerin otel ile ilgili ilk izlenimlerinin olduğu alanlardır. Bu alanların iç mekanlarının estetik ve teknik açıdan bu doğrultuda tasarlanması otelin müşteride yarattığı ilk imaj açısından önemlidir. Dolayısıyla bu alanlarda ki aydınlatmanın teknik, mimari ve estetik değerleri destekleyici şekilde oluşturulması gerekmektedir.

Otel giriş bölümü aydınlatması,

- Giriş saçağı, kapı ve giriş holü
- Kayıt ve kabul bankosu (resepsiyon)
- Lobi

olarak üç alt başlıkta ele alınabilir.

2.1.1. Giriş Mekânı

Giriş holündeki aydınlatma, girişi kuvvetlendirmeli, iç mekanı görünür kılmalı ve kullanıcıya emniyet ve güven hissi vermelidir. Ayrıca hem iç dış ortam arasındaki aydınlık düzeyi farkını azaltmak hem de dış çevreden yönlendirme, ve gece rahat bir görüş imkanı sağlamak için giriş saçağının altına da aydınlatma sistemi tasarlanmalıdır. Giriş saçağının üzerine de gizlenmiş şerit halinde dikkat çekici aydınlatma ve binayı tanıtıcı niteliği olan içten aydınlatılmış işaretler kullanılmalıdır (Sümengen, 2003).

Giriş mekanı, misafir kabulünde öncelikli ve geçiş mekanı olduğu için, ışık kaynağı olarak konuksever ve davetkar bir ortam yaratan ve yumuşak bir sarı ışık sağlayan akkor telli veya tungsten halojen ışık kaynakları seçilmelidir (Lumina, 2002).

Giriş holünde minimum 100 lm/m² genel aydınlık düzeyi sağlanmalıdır. Düzgün yayılmış genel aydınlatma durağan bir izlenim yaratacağından değişik yayılmış genel aydınlatma seçilmelidir. Hacim içindeki belli bölgeler, resim, heykel vb. elemanlar, bölgesel aydınlatma ile vurgulanarak, aydınlatma düzeni desteklenmelidir (Özel, 2017).

Resim 3: Otel giriş aydınlatması (<https://tr.pinterest.com/pin/587649451392707656/>).

2.1.2. Kabul Bankosu

Kabul bankosu, müşterilerin kabullerinin ve rezervasyonlarının yapıldığı, ödemelerin veya para bozdurma işlemlerinin gerçekleştiği, bilgi isteme, anahtar teslim etme, mesaj bırakma gibi işlemlerin yapıldığı bir mekanlar bütünüdür. Ön büro olarak da adlandırılan kayıt kabul bankosu, müşteri ile otel arasındaki ilişki merkezidir (İldeniz, 1991).

Otele gelen müşterilerin ilk uğradıkları yer olan kayıt bankosunda, hem gerçekleştirilen eylemler gereği hem de dikkat çekicilik sağlamak amacıyla lokal aydınlatma uygulanmalıdır. Aydınlik düzeyinin holün genel aydınlatmasından 2-3 kat yüksek (minimum genel aydınlık düzeyi 300 lm/m², yaklaşık 500 lm/m² olması tercih edilir), ışık renginin sıcak, ışık akışının doğrultusal yapısının baskın doğrultulu, gölge niteliğinin yumuşak ve saydam olması sağlanmalıdır (Özel, 2017).

Resim 4: Resepsiyon aydınlatması

Resim 5: Hotel Indigo Verona- Reception Desk, Italy

(<https://tr.pinterest.com/pin/235031674293288849/>)

(<https://www.thdpdesign.com/indigo-verona-des-arts>).

2.1.3. Lobi

Otel lobisi, müşterilerine otel hakkında ilk izlenimi verir. İlk izlenimin etkileyici olması için aydınlatma, burada genel tasarıma olduğu kadar ayrıntılara da yoğunlaşmalıdır. Resepsiyonda kayıt yapan müşteriler ve resepsiyon görevlileri için daha yüksek ışık seviyesi sunan özel aydınlatmalar olmalıdır. Resepsiyon görevlilerinin yüzleri net bir şekilde görülebilmelidir. Aydınlatma buna uygun seçilmelidir (Mikayilova M., İç Mimari Tasarım IV Ders Notları, 2020-2021).

Lobiler, mekan kimliğinin oluşumunu ve algılanmasını sağlama işlevinin yanında; müşterileri resepsiyona, asansörlere, yiyecek-içecek salonlarına, rekreasyon kompleksine ve tüm diğer halka açık genel mekanlara ulaştırır ve bu nedenle de bir toplanma ve ana sirkülasyon mekanı olarak da hizmet verir (İldeniz, 1991).

Lobilerdeki aydınlatma rahatlatıcı, ev ortamını çağrıştıran biçimde düzenlenmelidir. Gerçekleştirilen çeşitli eylemler göz önüne alınarak genel aydınlatmanın yanı sıra kitap ve dergi okuma eylemleri için bölgesel aydınlatma yapılmalıdır. Genel aydınlatma için, minimum 200 lm/m² 'lik aydınlık düzeyi sağlanmalıdır. Özel istekler olmadıkça genel aydınlatma için mekân renklerini doğru gösterebilecek olabildiğince tüksüz ve renksel geriverim sınıfı iyi ışık kaynakları yeğlenmelidir. Yumuşak ve saydam gölgelerin olduğu baskın doğrultulu ışık alanını sağlayabilecek aydınlatma düzeni kurulmalıdır (Şahin, 2006).

Resim 6: Raffles Hotel, Shenzhen, China. **Resim 7:** Four Seasons Oteli Burj Alshaya, Kuwait.
(<https://tr.pinterest.com/pin/189291990580912546/>)
(<https://tr.pinterest.com/pin/536069161894361601/>)

2.2. Düşey ve Yatay Bağlantıların Aydınlatması

Yapılarda mekanlar arası düşey bağlantılar merdiven ve asansörler, yatay bağlantılar ise koridorlar ile sağlanır. Otellerde, mekanlar arası düşey bağlantıyı sağlayan merdiven ve asansörler girişten kolayca görülebilen bir alanda düzenlenmelidir (Özel, 2017).

2.2.1. Asansör

Asansör önünde bölgesel aydınlatma, aydınlatma tekniği kurallarına uygun olarak, dikkat çekiciliği sağlamak amacıyla genel aydınlatmadan daha yüksek düzeyli ve sıcak renkli yapılmalıdır (Özel, 2017). Asansör lobilerinde yüksek parlaklı farkları kabul edilebilir, ancak asansör kabini zeminine ile kat zeminine arasındaki farklara dikkat çekmek için asansör eşliğinde yüksek düzeyde güvenlik aydınlatmasına gerek vardır (Sümengen, 2003).

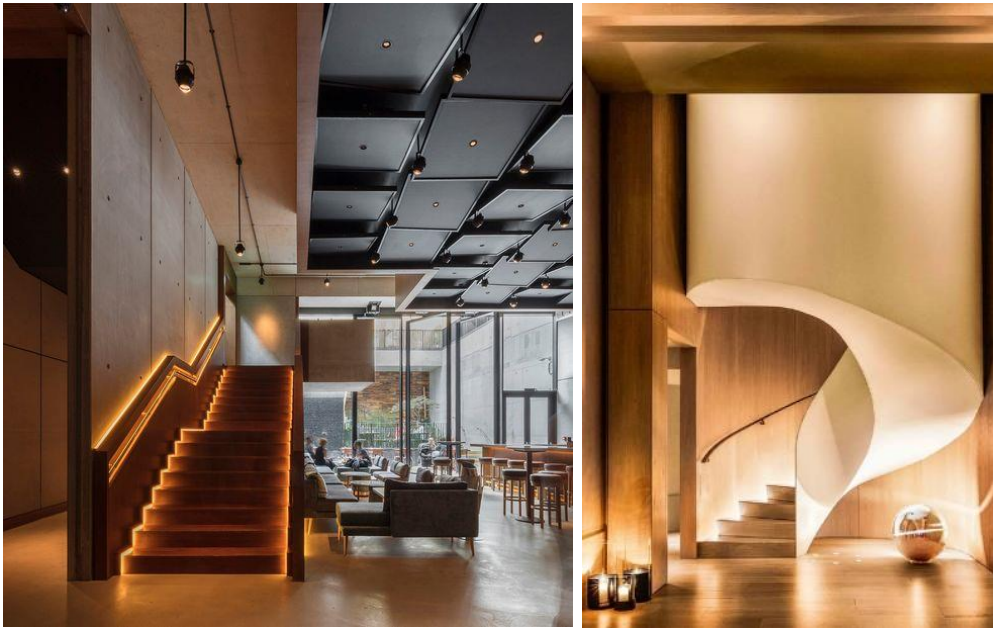

Resim 8: Asansör önü aydınlatması (<https://tr.pinterest.com/pin/703756184380836/>).

2.2.2. Merdiven

Merdivenlerde, oldukça iyi bir aydınlatma sağlanmalıdır. Kazaların önlenmesi açısından merdivenlerin aydınlatılmasında basamak bitişlerinin net bir şekilde algılanması çok önemlidir. Basamakların birbiri üzerine gölge atması ile iniş sırasında olabilecek kazalar önlenebilecektir (Şahin, 2006).

Bu alanlarda genel aydınlık düzeyi minimum 150 lm/m² olmalıdır. Merdiven aydınlatmasında bir önemli nokta da merdivenlerde kullanılan zaman ayarlı aydınlatma kontrol sistemlerinin yanma süresinin iyi ayarlanması ve anahtar düğmelerinin ışıklı olmasının gerekliliğidir. Hareket sensörlerinin de kullanılabileceği merdivenlerde elektrik düğmeleri hem merdivenin iniş kısmında hem de çıkış kısmında bulunmalıdır (Sümengen, 2003). Yürüyen merdivenlerde ise özellikle ilk adım atılan yeri belirtmek için aradaki açıklıkları aydınlatacak, merdiven altına monte edilmiş armatürlerle aşağıdan aydınlatma yapılabilir (Jankowski, 1987).

Resim 9: Nobu Otel- United Kingdom. **Resim 10:** Newyork Edition Hotel, Merdiven Aydınlatması.
(<https://tr.pinterest.com/pin/468233692520265784/>).
(<https://tr.pinterest.com/pin/830843831270604955/>).

2.2.3. Koridor

Mekânlar arası yatay bağlantıları sağlayan koridorlarda, tünel etkisini azaltmak ve rotayı daha davetkar kılmak amacıyla iyi bir aydınlatma düzeni sağlanmalıdır. Koridorlar otelin önemli unsurlarındandır. Lobiyi otelin diğer tüm alanlarına bağlayan bölümdür. Konukların ve çalışanların gitmek istedikleri noktaya kolayca ulaşabilmeleri için koridorlar, sürekli aydınlatılmış olmalıdır (Mikayilova M., İç Mimari Tasarım IV Ders Notları, 2020-2021).

Otel yatak katlarında yatak katı planlaması, genellikle koridorun iki yanına yatak odalarının yerleştirilmesiyle yapılmaktadır. Bu nedenle, çok fazla gün ışığı alma imkânı olmayan uzun koridorlar oluşabilmektedir. Bu durum, yapay aydınlatmayı daha da önemli kılmaktadır. Bu bölümler sürekli olarak kullanılmadığından enerji tasarrufu sağlamak amacıyla verimi yüksek, uzun ömürlü lambalar seçilmelidir, hareket sensörleri ya da zaman ayarlayıcıları yardımıyla yalnızca kullanıcının bulunduğu durumlarda aydınlığın sağlanması ile yapay aydınlatma için harcanan enerjinin azaltılması mümkün olabilmektedir (Özel, 2017). Koridorlarda, oda numaraları da ayırt edilebilecek şekilde lokal olarak aydınlatılmalıdır.

Otel müşterileri bu alanları sadece mekanlar arası geçişte kullanıyor olsa da, otel personeli bu alanlarda daha fazla vakit geçirmektedir. Bu nedenle, hem misafirler için güvenli bir geçiş alanı oluşturmak hem de otel personelinin görevlerini yerine getirebilecekleri uygun aydınlatma koşullarını sağlamak amacıyla bu alanlarda enerji tasarruflu, sürekli aydınlık oluşturmak önemlidir. Aynı zamanda, bu alanlarda acil durum aydınlatması, gerekli durumlarda otel müşterilerini yönlendirmek ve binadan tahliyelerini sağlamak amacıyla kullanılmaktadır. Acil durum aydınlatmaları, gerekli yönetmeliklere uygun olarak düzenlenmelidir.

Resim 11: Koridor Aydınlatması.

Resim 12: Koridor Aydınlatması.

(<https://huaban.com/pins/304433978>).

(<https://tr.pinterest.com/pin/830843831270604959/>).

2.3. Otel Odalarının Aydınlatılması

Otel odaları otelin sınıfına, niteliğine, kullanıcı sayısına göre büyüklük ve içerdiği bölümler açısından değişiklik gösterir. Otel yatak odaları kullanıcının kaldığı süre içerisinde, ev ortamındaki rahatlığı bulabilecek ve farklı ihtiyaçlarına cevap verebilecek biçimde tasarlanmalıdır (Şahin, 2006).

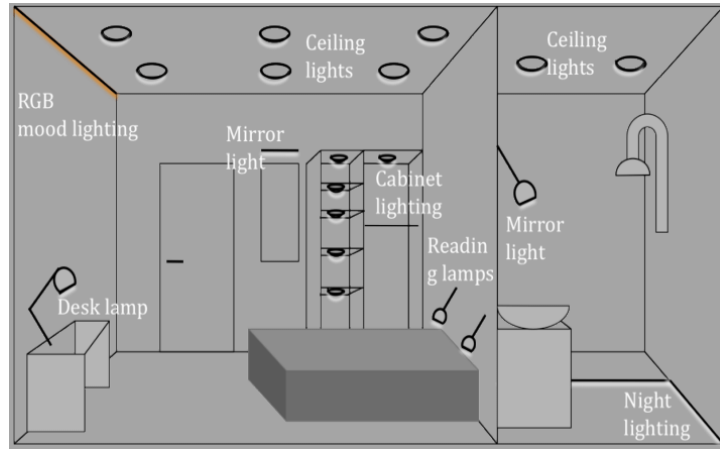
Böyle bir mekan tasarımı içinde, birden fazla insanın otel yatak odasında yer alması ve aynı anda birbirinden çok farklı eylemlerin gerçekleştiriliyor olması, yatak odası içinde farklı mekansal zonlamaların yapılabileceğini göstermiştir. Bu doğrultuda tipik bir otel yatak odasında eylemlere bağlı olarak dört ayrı mekan tanımlamak mümkündür. Bunlar:

- 1) Yatma bölümü
- 2) Oturma -çalışma bölümü
- 3) Giriş
- 4) Islak hacim olarak dört gruba ayrılabilir (Sümengen, 2003).

Otel odaları, içerisinde gerçekleştirilen eylemler bakımından çok işlevli bir yapıya sahiptir. Bu odaları kullanacak olan kişiler, uyuma, çalışma, dinlenme, yemek yeme, kitap okuma, duş alma gibi birçok eylemi sağlıklı bir şekilde gerçekleştirebilmelidir. Bu eylemler bütününe sağlıklı şekilde gerçekleştirilebilmesi için, yalnızca tavanda oluşturulmuş genel bir aydınlatma düzeni yeterli değildir. Bu mekânların aydınlatılmasında, genel aydınlatma ile birlikte, işleve yönelik bölgesel aydınlatma ve atmosfer oluşturmak için vurgulu aydınlatma düzenlerinin ihtiyaç doğrultusunda dengeli şekilde kullanılması gerekmektedir (Tablo 1).

Tablo 1: Yatak odası alt mekanları eylem tiplerine göre gerekli olan aydınlık düzeyleri (Anon, 1984).

MEKAN İSİMLERİ	STANDART AYDINLIK DÜZEYİ (lx)	KAMAŞMA İNDİSİ (GI)	ÖZET BİLGİ
Yatak bölümü	50		Okuma eyleminin dışında kullanıcının hazırlanması, giyinmesi vs. gibi eylemler için gereken aydınlık düzeyidir. Komodin üzeri bölgesel aydınlatmalarla desteklenir.
Islak hacim bölümü	100		Genel ıslak hacim faaliyetleri için gereken aydınlık düzeyi, ayna etrafında 500 lx'e kadar yükseltilmelidir.
Oturma çalışma bölümü	200	19	Masa üzerinde kullanılan çalışma lambaları ya da ayaklı abajurlar ile bölgesel aydınlatma desteklenir.
Giriş -koridorlar	50-100		Kamaşmayı önlemek için iki mekan arasındaki aydınlık düzeyi birbirinden çok farklı olmamalıdır.

Resim 13: Otel Odası Aydınlatması.

(https://www.researchgate.net/figure/hotel-room-equipped-with-simple-led-lighting_fig1_271457070).

2.3.1. Oda Girişi

Giriş bölümünde, oda kapılarında numaraların net okunabilmesi için, bütün kapılarda özel aydınlatma sistemi bulunmalıdır. Giriş bölümü, tipik bir otel yatak odasında, kimi zaman yatak katı plan tipiyle ilgili olarak koridora uzatılmış bir geçiş mekanıdır (Sümengen, 2003). Bu alanlar ile koridorlar arasındaki aydınlık düzeyi, kamaşmayı önlemek adına birbirinden çok farklı olmamalıdır.

2.3.2. Yatak Başucu

Yatma bölümünde, okuma eyleminin gerçekleştirilebilmesi için başucu aydınlatması yapılmalıdır. Yatak başı üstünde okuma eylemine yönelik bölgesel aydınlatma sağlayan

aygıtlar kullanılabilir. Bunların iki adet olması uyuyacak kişinin rahatsız edilmeden okuma eyleminin gerçekleştirilmesine olanak sağlamaktadır (Yıldırım B.,2021). Başucu aydınlatması için duvarda ışıklı bant, karyolanın iki başında duvar ışıklıkları veya komodinin üzerinde ışıklık kullanılabilir. Kullanım açısından daha uygun olan duvar ışıklıkları ve komodinin üzerindeki ışıklıkların yarı geçirgen malzemeden yapılması tercih edilmektedir. Tavanın beyaz olması da yansıma etkisini artırmaktadır (Sirel, 1994).

Resim 14: Başucu Aydınlatması,
(<https://tr.pinterest.com/pin/220183869274301752/>).

2.3.3. Ayna Önü

Ayna önü aydınlatmasında, bütün düzen, aynaya belli bir uzaklıkta duracak olan insanın aynada görünen her noktasının iyi aydınlatılabilmesini sağlayacak biçimde kurulmalıdır (Sirel, 1994).

Kişinin kendisini detaylı bir şekilde görmesinin önem taşıdığı işlevsel aynaların bulunduğu mekânlarda, hacmin genel aydınlatmasına ek olarak ayna çevresinde bölgesel aydınlatma yapılması gerekir. Çünkü, bir mekânda genellikle hacmin tavanına yerleştirilmiş aydınlatma aygıtı ile genel aydınlatmanın yapılmış olduğu durumda, aygıttan çıkan dolaysız ışık aynanın karşısında duran kişiye ağırlıklı olarak arkasından gelir. Bunun doğal sonucu olarak aynaya bakan kişinin yüzü ve gövdesi gölgede kalır ve elde edilen aydınlık çoğu durumda yeterli düzeyde olmaz. Gereksinim duyulan nicelikte aydınlığın oluşması, aynanın bulunduğu düzlemde yer alan aydınlatma aygıtlarından çıkan dolaysız ışığın kişinin yüzüne ve gövdesine düşmesi ile sağlanabilir. Aynayı kullanan kişinin bulunduğu düşey düzlemdeki aydınlığın yeterli ve düzgün yayılmış olması sağlandığında, kişinin aynadaki görüntüsü de eksiksiz algılanır (Açarı ve Öztürk, 2017).

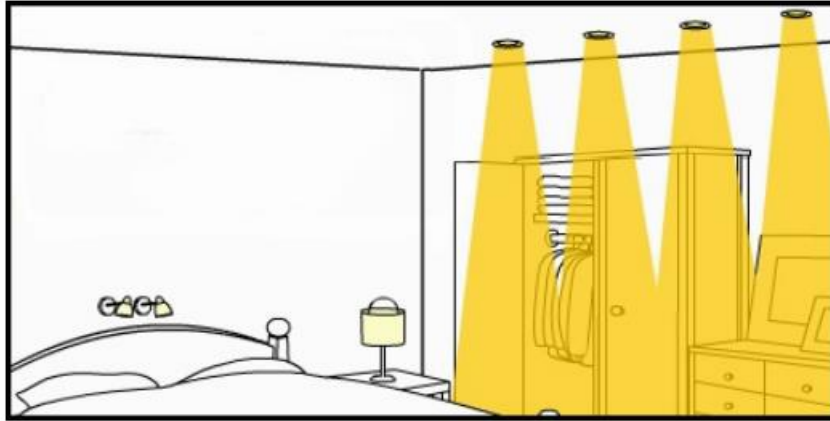

Resim 15: Ayna Önü Aydınlatması.

(https://tr.pinterest.com/pin/AT3jI93E0vII9_I5d01-TOMbEwm7nXmt2o4UBuOf162ONbM_nc0LIz1D0gVmuksu6G3xA5wvyco7Cef0FBjyD0/).

2.3.4. Giysi Dolabı

Giysi dolapları, otel odası içerisinde ya da ayrı bir giyinme bölümü olarak konumlandırılmaktadır. Odada genel bir aydınlatma oluşturulsa da dolap içleri yeterli düzeyde aydınlığa sahip olmadığı için içerisindeki nesnelere rahat bir şekilde algılanamamaktadır. Dolayısıyla, dolap içlerinin ayrıca aydınlatılması gerekmektedir. Bu alanlar aydınlatılırken, ışık kaynağının kişinin gölgesini önüne düşürmeyecek ve kamaşma yaratmayacak şekilde konumlandırılmasına dikkat edilmelidir (Resim 16).

Resim 16: Giysi dolabı aydınlatması (Yıldırım B., 2021).

2.3.5. Oturma- dinlenme Alanları

Oturma alanlarında, çoğu kez yatak bölümünde yer alan koltuk, kanepeler gibi oturma birimleri için mekândaki genel aydınlatmadan yararlanılabilir. Oturma birimlerinde okuma için yapılacak lokal aydınlatmalarda, sehpa üzeri ya da ayaklı aydınlatma aygıtları kullanılabilir. Koltukta okumada, okuyucunun göz seviyesi önemli olup, aygıt ya da aygıtlar göz seviyesinden aşağıda olmamalıdır. Işık kaynakları doğrudan okuma düzlemine ışık vermeli ve gölge oluşturmayacak biçimde konumlandırılmalıdır. Aydınlanma düzeyi 300 ile 500 lm/m² arasında olmalı, renksel geriverimi iyi olan ışık kaynakları, yumuşak ve saydam gölgeler oluşturan aygıtlar kullanılmalıdır. Işık kaynağı, okunacak yazıya doğrudan ışık vermeli yazı üzerine gölge düşürülmemelidir (Şahin, 2006).

Resim 17: Oturma Alanlarının Aydınlatılması
(<https://tr.pinterest.com/pin/378161699969864477/>).

2.3.6. Çalışma Alanları

Çalışma bölümünde, masalarda yapılacak lokal aydınlatmalarda, masa üstünde aydınlık düzeyi minimum 300–500 lm/m² arasında olmalıdır. Kullanılan lambaların renksel geriverimi iyi olmalı, aydınlatma aygıtı kullanıcı gölgesinin masa üzerine düşmesine olanak vermeyen ve ışığın doğrultusunun soldan gelmesini sağlayacak biçimde konumlandırılmalıdır. Masa yüzeyi orta koyulukta ve düzgün yansıma yapmayan (mat) özellikte olmalıdır (Şahin, 2006).

Resim 18:Çalışma Alanı Aydınlatması.

(<https://tr.pinterest.com/pin/538250592974987911/>)

(<https://tr.pinterest.com/pin/7107311901882031/>)

Resim 19: Çalışma Alanı Aydınlatması.

2.3.7. Islak Hacimler

Islak hacimlerin aydınlatmasında, öncelikli olarak genel aydınlatma ile tüm mekânın genel aydınlığının sağlanması gerekmektedir. Mekânın büyüklüğüne göre genel aydınlatmanın yetersiz kaldığı bölümlerde, ek olarak tavana monte ya da tavana gömülü bölgesel aydınlatma armatürleri kullanılmalıdır. Bunların konumları gelişigüzel belirlenmemeli, kullanılan donatı elemanları ve tefriş dikkate alınmalıdır. Bu sayede mekânın genel aydınlatmasına katkıda bulunulurken, ayrıca aydınlatılması gereken duş alanı, dolap gibi bölümler için sağlıklı görüş koşulları da sağlanmış olmaktadır (Yıldırım B., 2021).

Banyo aydınlatmasında üzerinde önemle durulması gereken diğer bir konu da daha önceki bölümlerde bahsedilen "ayna önü aydınlatması" dır. Özellikle lavabo üstüne asılan ayna, banyoda aydınlatma uygulanacak en önemli ve amacı olan bir donatı elemanıdır.

Sürekli insanın kendisini incelediği banyo aynasının aydınlatılmasında direkt ama yumuşak ve gölgesiz bir uygulama gerçekleştirilmelidir (Efron, 1986). Ayrıca, bu alanlar sürekli neme ve buhara maruz kalan alanlar olduğu için, kullanılacak ışık kaynaklarının neme ve suya dayanıklı olması, metal parçalar içeren banyo armatürlerinin de paslanmayan malzemelerden üretilmiş olması gerekmektedir. (Yıldırım B., 2021).

Resim 20: Banyo Aydınlatması
(<https://tr.pinterest.com/pin/331577591329230168/>).

2.4. Otellerde Çoklu Kullanıma Yönelik Alanların Aydınlatılması

Bir otel yapısındaki toplu kullanım alanları,

- a) Toplantı salonu
- b) Yemek salonu(lokantalar)
- c) Bar ve eğlence mekânları (gece kulübü vb.)

olarak üç ana gruba indirgenebilir. Bu alanlarda gerçekleştirilecek eylemler ve beklentiler farklı olduğundan, aydınlatma her mekân için ayrı ayrı ele alınarak tasarlanmalıdır.

2.4.1. Toplantı Bölümleri

Toplantı salonları, otellerde genellikle sadece toplantıların değil, birçok kültürel faaliyetin gerçekleştirildiği mekânlardır. Bu nedenle kurulacak aydınlatma düzeni değişikliklere kısa sürede yanıt verebilecek biçimde esnek olmalı ve kullanım durumuna bağlı olarak farklı ışık senaryolarının uygulanmasına imkân tanımalıdır (Şahin, 2006).

Toplantı odasında, aydınlatma masa çevresinde oturan insanların yüzlerinde gölge oluşturmayacak şekilde tasarlanmalı ve istenmeyen yansımalarından kaçınılmalıdır. Slayt gösterildiği anda yazı yazabilmek için 10 lüks'lük bir ışık gereklidir (Apaydın S.,2012).

Resim 21: Toplantı Odası Aydınlatması
(<https://tr.pinterest.com/pin/134756213841061784/>).

2.4.2. Yemek Alanları

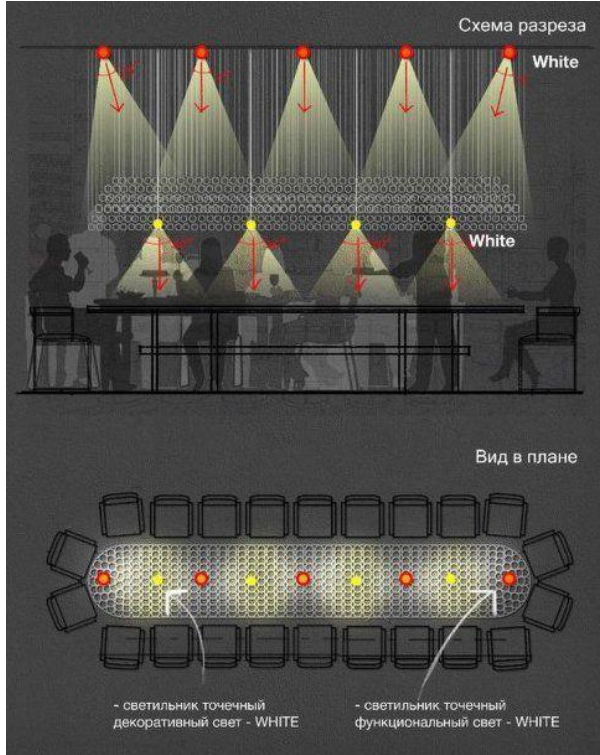
Yemek salonları, yemek yeme eyleminin yapıldığı hacimlerdir. Temel ilke, yemek masasının aydınlatılmasıdır. Burada;

1. Masa başında oturan kişilerin, yediklerini iyi görebilmelerini,
2. Masa çevresindeki insanların birbirlerini rahatlıkla görebilmelerini,
3. Yiyeceklerin iştah açıcı ve çekici görünmelerini, sağlamak önem taşır.

Işık kaynağı masada oturan kişiler tarafından algılanmamalı ve kamaşmaya neden olmamalıdır (Alyanak A., 1995).

Genel aydınlık düzeyi minimum 200 lm/m² olmalıdır. Işık rengi tırsüz ve gölge niteliği yumuşak olmalıdır. Daha uzun süreli yemek yenen restoranlarda ise düşük aydınlık düzeyleri tercih edilmelidir. Masalara yönelik olarak yapılan lokal aydınlatmada renksel geriverimi iyi olan ve pırıltılı görünümü sağlamak amacıyla küçük ışık kaynakları kullanılmalıdır. Aydınlatma aygıtları, yemek masası kare ya da yuvarlaksa ortaya gelecek şekilde, masaya yaklaşık 1 metre yükseklikte tavandan sarkıtılmalıdır. Aydınlatma aygıtlarından yansıyan ya da kaynaktan çıkan ışığın direkt göze gelmesi engellenmeli, aygıt alt kenarı, göz hizasından yukarı olacak şekilde düzenlenerek kamaşma etkisi önlenmeli ve masadaki objeler aydınlatılmalıdır. Ayrıca masada oturanların görüş alanını kesmeyecek şekilde konumlandırılmalıdır (Şerefhanoglu,1972).

Yemek salonlarının işletim sistemleri, açık büfe (self-servis) ve alakart servis olarak ikiye ayrılmaktadır. Genel aydınlatmanın yanı sıra açık büfe bölümlerine ve masalara lokal aydınlatma yapılması gerekmektedir. Gündüzleri yüksek aydınlık düzeyi tercih edilmesine rağmen akşamları yemek salonlarında daha loş bir ortam yaratılabilir (Şahin, 2006).

Resim 22: Restoran Aydınlatması. **Resim 23:** Made By The Hill restaurant - Sydney, Australia.
(<https://tr.pinterest.com/pin/374432156524842977/>).
(<https://tr.pinterest.com/pin/197736239875249220/>).

2.4.3. Eğlence Mekânları

Otel yapılarının büyüklüklerine ve kapasitelerine göre bünyelerinde bulunan eğlence mekânları da değişim göstermektedir. Otel yapıları içerisinde, ya da tamamen bağımsız olarak oluşturulan eğlence mekânlarında çeşitli parti ve düğün organizasyonları düzenlenebildiği gibi bu alanlarda bar ve benzeri yapılanmalara da yer verilebilmektedir. Bu alanların ışık ve aydınlatma düzenlerinin, çeşitli sahne performanslarına ve farklı atmosferlerin oluşturulmasına yönelik, özellikle olarak düşünülmesi gerekmektedir. Bu alanlar için ışık ve aydınlatma sistemleri özel bir anlam taşımaktadır.

Gece kulübü ve barlarda çoğu zaman sahne şovları ve gece partileri de düzenlenmektedir. Bu tür aktivitelerde sahnenin ve parti alanının aydınlatmasına dikkat edilmelidir. Gözü yormayacak, ancak yapılacak etkinliği ortaya çıkaracak özel bir aydınlatma yapılması gerekmektedir. Günümüzde gece kulübü ve bar aydınlatmasında dijital multiplex denilen ve sahne aydınlatma araçlarını kontrol etmeye yarayan bir teknoloji kullanılmaktadır. Bu teknoloji ile ışığın yoğunluğu ve hızı kontrol edilebilmektedir. (<http://www.projelektronik.com/profesyonel-aydinlatma-ve-isik-sistemleri/gece-kulubu-bar-isik-ve-aydinlatma-sistemleri/>).

Resim 24: Cratos Premium Otel Cage Night Club
(<https://www.coraltatil.com/cratos-premium-hotel-casino-port-spa>).

Özetle, otellerde uygun bir aydınlatma için:

- Lambaların göze parlaklık veren direkt ışınları mutlaka kamufle edilmelidir.
- Işık kaynağının yerleştirilmesi gereken yerler iyi seçilmelidir.
- Yapay aydınlatmada mümkünse yarı dolaylı aydınlatma kullanılmalıdır. Bu şekilde ışık kaynağından çıkan ışınların %40'ı doğrudan yere gelirken, %60'ı tavadan duvarlara yansıyor ve parlaklığını yitirerek yüzeyleri aydınlatır. Bu aydınlık türü yumuşak ve gölgesizdir. Dolaylı aydınlatmada ışınların %90'ı 12 tavadan yansır, %10'u ise direkt olarak aydınlatma sağladığından güneş ışığı gibi homojen bir aydınlatma sağlar; ancak, ekonomik değildir.
- Çalışma alanlarında beyaz ışık vermesi ve yeterli aydınlatma sağlaması nedeniyle flüoresan lambalar kullanılmalıdır. Ancak bu lambaların tavana yakın olması ve titreme yapmaması gerekir.
- Odalarda aynalı komodinler ve dolap içleri mutlaka aydınlatılmalıdır.
- Odaların aydınlatılmasında kullanılan her türlü aracın avize, abajur ve aplikle kapatılmasına dikkat edilmelidir.
- Odalardaki aydınlatma sistemi yatak başında bir prizle de kapatılıp açılacak şekilde düzenlenmelidir (Kozak, 1997; Kozak, 1998)(Tablo 2).

Tablo 2: Mekânlar ve eylem tiplerine göre gereken aydınlık düzeyleri (Anon, 1984).

MEKAN İSİMLERİ	STANDART AYDINLIK DÜZEYİ (lx)	KAMAŞMA İNDİSİ (GI)	ÖZET BİLGİ
Giriş Holleri	100		Düşey düzlemlerin aydınlatılması mekânın algılanması için oldukça önemlidir.En kötü şartlarda ortalama 40 lx'luk bir aydınlık düzeyi sağlanmalıdır.
Lobi bekleme salonu	200	19	Düşey düzlemlerin aydınlatılmasında ortalama şartlarda 80 lx'luk bir aydınlık düzeyi önerilir. Gece ve gündüz, iç ve dış mekânlar arasındaki aydınlık düzeylerinin ani değişimlerinden kaçınılmalıdır.
Danışma-resepsiyon	500	19	Bölgesel aydınlatma ile desteklenebilir.
Asansörler-sirkülasyon	100		Araba asansörü katı için gereken minimum aydınlık düzeyi 50 lx olmalıdır.(BS5655/1)
Koridorlar -merdivenler	100	22	Merdivenlerde basamaklar ve rıhtlar arasında kontrast sağlanmalıdır. Olası yansımalarından kaçınılmalıdır.
Yürüyen merdivenler	150		Yürüyen merdivenlerde basamaklar ve rıhtlar arasında kontrast sağlanmalıdır. Basamaklardaki yansımalarından kaçınılmalıdır.
Kahve-çay salonları restaurantlar, barlar, oturma salonları	50-200		İlgi çekici, rahatlatıcı ve görsel açıdan tatmin edici bir atmosfer yaratılmalıdır. Açma kapama ve loşlaştırma ile aydınlatma kontrolü ve esneklik sağlanır. Ödeme bankosu, bar tablaları gibi yerlerde bölgesel aydınlatma gereklidir. Temizlik ve hazırlık için ek bir aydınlatmaya gerek duyulur.

3. ANTAKYA JASMİN KONAK BUTİK OTEL ÖRNEĞİ

Yapı, 1800'lü yılların sonlarında Lübnanlı Hristiyan iş adamı Alber Diyap tarafından inşa edilmiş ve 2012 yılına kadar farklı din ve mezheplerden ailelerin ikametgâhı olmuştur. Bina, 2014 yılında iş adamı Yılmaz Kartal tarafından devir alınıp, taşlarından kapılarına ilk günkü tarihi dokusu bozulmadan yenileme işlemi gerçekleştirilmiştir. Jasmin Konak 2017 yılında 10 odası, kapalı kahvaltı salonu, limon, kumkat, portakal, ağaçkavunu ve mandalina ağaçları ile süslenmiş 150 metre karelik avlusu ile konaklama tesisi olarak hizmet vermeye başlamıştır (<https://www.jasminkonak.com/kurumsal.html>).

Resim 25: Jasmin Konak avlu gece-gündüz görünüm
(<https://www.jasminkonak.com/galeri.html>).

Günümüzde otel olarak kullanılan yapı, avlulu tipik bir eski Antakya evidir. Yapının mimari özelliği doğrultusunda, otel merkezinde yer alan avlu, restoran-yemek yeme alanı olarak kullanılmaktadır.

Otelin dış cephesi ele alındığında, kullanılan tabela ve aydınlatması, markanın kurumsal kimliğinin yansıtılması açısından yeterli değildir. Dış cephede bu doğrultuda oluşturulan bir aydınlatma düzeni ile marka ve kurumsal kimlik, daha algılanır hale gelmelidir.

Resim 26: Jasmin konak dış cephe görünüm (kişisel arşiv).

Otel giriş bölümü, avluya açılmakla birlikte giriş aydınlatması, tavanda tek bir avize ile karşılanmaya çalışılmıştır. Bu bölümdeki aydınlatma düzenleri, otele giren kişide merak uyandıracak ve bölümdeki belirli alanlara yönlendirecek şekilde oluşturulabilir. Aynı zamanda, dış cephede kullanılan aplikler yerine, belirli aralıklarla kullanılacak wallwasher aydınlatma armatürleri sayesinde, yapının tarihi taş dokusu ön plana çıkarılabilir. Böylelikle otel cephesinin daha güçlü algılanması sağlanabilir.

Resim 27: Jasmin Konak giriş alanı aydınlatması (kişisel arşiv).

Avlunun bir bölümü, yaz aylarındaki doğrusal güneş ışığından korunmak amacıyla pergola ile kapatılmıştır. Ancak bu bölümde güneşin ısı etkisine yönelik bir uygulama düşünülmemiştir. Bu alanın yapay aydınlatması, pergola arasına konumlandırılan beyaz renkli armatürler ve duvar yüzeylerinin belirli bölümlerinde oluşturulan wallwasherlarla sağlanmaya çalışılmıştır.

Resim 28: Jasmin Konak Yemek Yeme Alanı (kişisel arşiv).

Burada kullanılan aydınlatma armatürleri, doku ve yüzeyleri ön plana çıkararak belirli bir atmosfer yaratmış olsa da genel aydınlatmada yalnız kaldıkları görülmektedir. Aydınlatmanın öncelikli olarak, sağlıklı görüş koşullarını yerine getirmesi gerektiği düşünüldüğünde, genel aydınlatmanın gerekli düzeyde oluşturulması ve diğer aydınlatma armatürlerinin destekleyici şekilde kullanılması doğru olacaktır.

Resim 29: Jasmin konak koridor-merdiven aydınlatması (kişisel arşiv).

Avlunun orta bölümünde yer alan yemek masaları, avluda sağlanan genel bir aydınlatma olmadığından karanlıkta kalmaktadır. Yemek yiyen kişi, masa yüzeyini ve karşısındaki kişiyi net olarak algılayamamaktadır. Dolayısıyla, masaların üzeri kişilerin birbirlerini ve masa yüzeyini kamaşma olmayacak şekilde algılayabildikleri bir aydınlatma düzeni ile aydınlatılmalıdır. Otel’de, kapalı kahvaltı salonu da mevcuttur. Bu alanlar, gün ışığından çok fazla faydalanamayan, genel aydınlatmaya ek olarak, duvar aplikleriyle desteklenen yapay aydınlatmanın hakim olduğu alanlardır.

Avluda, köşede livan adı verilen oturma-dinlenme alanı bulunmaktadır. Bu alanda, tavanda genel bir aydınlatma elemanı kullanılmıştır. Otel sahiplerinin aile büyüklerine ait çerçeveler ve dekoratif objelerin bulunduğu bir duvar, wallwasher aydınlatma elemanı ile bölgesel olarak aydınlatılmıştır.

Resim 30: Jasmin konak butik otel livan oturma alanı (kişisel arşiv).

Avludan üst katlara ulaşılan merdivenler, oluşabilecek kazaları önlemek amacıyla basamak bitişlerinin net olarak algılanabildiği, basamakların birbiri üzerine gölge attığı bir aydınlatma düzeni ile aydınlatılmalıdır. Duvar yüzeylerinde kullanılan, bölgesel wallwasher aydınlatma armatürleri ile merdiven belirli bir ölçüde de olsa algılanabilmektedir.

Resim 31: Jasmin Konak Merdiven Aydınlatması (Kişisel arşiv).

Otel odaları ve diğer mekânlar, avlunun çevresine işleve uygun olarak yerleştirilmiştir. Otel odalarına doğal ışık, ağırlıklı olarak avlu açıklığından gelmektedir. Eski Antakya yapılarındaki kemerli pencereler ve fanus takaları, doğal ışığın iç mekâna alınmasındaki temel açıklıklardır. Jasmin Konak'taki otel odalarının aydınlatma düzenlerine bakıldığında, tamamen taş olan yapının tarihi dokusunun, bu mekânlarda da yoğun bir şekilde algılatılmaya çalışıldığı görülmektedir. Odalarda, genel aydınlatmaya ek olarak başucu aydınlatması ve tarihi dokuyu vurgulamaya yönelik bölgesel aydınlatmalarla, katmanlı bir aydınlatma kullanılmıştır.

Odalarda bulunan nişlerdeki raflar ve dolaplardaki nesnelere karanlıkta kalmaktadır. Bu bölümlerin kendi içerisinde bölgesel olarak aydınlatılması oluşturulmak istenen atmosfere katkı sağlayacaktır. Yatağın karşısında bulunan televizyon, sağlıklı görme koşullarının sağlanması açısından, televizyon arkası LED aydınlatma ile aydınlatılabilir.

Resim 32: Jasmin Konak Butik Otel- Otel odası gündüz ve gece görünüm
(<https://www.jasminkonak.com/galeri.html>).

Her odada, tuvalet ve banyo bölümleri yer almaktadır. Islak hacim alanlarında, genel aydınlatmaya ek olarak ayna önü aydınlatması mevcuttur. Banyoda bulunan dolaplar, LED şeritlerle bölgesel olarak aydınlatılmıştır.

Otel odalarında uygulanan, aydınlatma düzeni aşağıdaki görseldeki gibidir (Şekil 2).

4. SONUÇ

Işık, geçmişte yalnızca görme eylemini gerçekleştirmek için bir araç olarak düşünülse de günümüzde hem sağlıklı görüş koşullarının oluşturulmasını hem de istenilen atmosferin yaratılmasını olanaklı kılan en güçlü öğelerden biridir. Aydınlatmada öncelikli amaç iyi görme koşullarının sağlanmasıdır. İyi görme koşullarının sağlanabilmesi de, aydınlatma düzeni ve aydınlık düzeyi ile ilişkilidir. Dolayısıyla, aydınlatma düzeni ve aydınlık düzeyleri mekânın ve kullanıcıların fiziksel durumları ve o mekânda gerçekleştirilecek işlevler doğrultusunda belirlenmelidir.

Otel yapılarında oluşturulan aydınlatma düzenleri, otelin fiziksel özellikleri ve kullanıcı sayısına göre değişmektedir. Bu yapıların, genel ve öznel mekânlarında oluşturulan aydınlatma düzenlerinde temel amaç görsel konforun sağlanabilmesidir. Otelerde aydınlatma tasarımı yapılırken, her mekân işlevine uygun olarak düşünülmeli ve bu doğrultuda aydınlatma düzenleri oluşturulmalıdır.

Otel yapılarında, ışığın verimli kullanılmasına, enerji tasarrufunu destekleyecek şekilde aydınlatma düzenlerinin oluşturulmasına dikkat edilmelidir. Bu yapılar, kullanıcı sayısı fazla olan mekânlar olduğundan, acil durum aydınlatmaları da göz önünde bulundurulmalıdır.

İncelenen Jasmin Konak Butik Otel yapısında, mekânsal işlevler doğrultusunda aydınlatma düzenleri ele alınmış ve aydınlatma ilkeleri açısından değerlendirilmiştir.

Otel yatak odalarında, minimum genel aydınlık düzeyleri sağlanmaktadır. Yatak baş uçlarında ve banyo ayna önünde bölgesel aydınlatmalarla sağlanan katmanlı bir aydınlatma düzeni oluşturulmuştur. Yığma taş olarak inşa edilen yapının, tarihi dokusunu vurgulamaya yönelik kullanılan aydınlatma armatürleri ile odalarda ve avluda atmosfer yaratılmaya çalışılmıştır.

Yemek yeme alanı olarak şekillenen avluda, genel aydınlık düzeyleri yeterli değildir. Sadece duvarlarda oluşturulan wallwasher aydınlatma armatürleri ile bölgesel olarak aydınlatılan avluda, yemek masaları karanlıkta kalmaktadır. Bu alanlarda, yemek masalarının yeterli düzeyde aydınlatılması sağlanmalıdır.

İncelenen Butik Otel'de, genel olarak aydınlatma düzenlerinde görülen diğer bir eksiklik de, enerji tasarrufunun dikkate alınmamasıdır. Otel gibi çok sayıda kişinin yararlandığı büyük hacimli yapılarda, enerji tasarrufu sağlayan aydınlatma sistemlerinin kullanımı göz ardı edilmemelidir.

Gerek mevcut bir yapının, gerekse tasarım aşamasında olan mimari bir projenin tasarımında, aydınlatma final müdahalesi olarak düşünülmemelidir. Aydınlatma, tasarım ve yapım sürecinin başlamasından uygulama aşamasına kadar, alanında uzman kişilerce koordineli olarak ele alınması gereken bir konudur.

5. KAYNAKÇA

- Açarı ve Öztürk, (2017). AÇARI, Erbil, Filiz, ÖZTÜRK, Dokuzer, Leyla. Bir Ayna İçin Bölgesel Aydınlatma Nasıl Tasarlanmalıdır? Kullanıcı Tercihi Üzerine Bir Araştırma, Megaron, vol.12,pp.67- 77, 2017.
- Altuncu D.,Turgay O., (2011). Orkunt Turgay ve Damla Altuncu, İç mekanda kullanılan yapay aydınlatmanın kullanıcı açısından etkileri, Çankaya University Journal of Science and Engineering Volume 8 (2011), No. 1, 167–181.
- Alyanak A., (1995). Aylin Alyanak, Konutlarda Yapay Aydınlatmanın Görsel Konfor ve Enerji Kullanımı Açısından İncelenerek Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, 1995.
- Anon, (1984). CIBSE Code for Interior Lighting Design, London.
- Apaydın S.,(2012). Serpil Apaydın, Ofislerde Aydınlatma Tasarımının Sürdürülebilirlik Açısından Mekan Tasarımına Etkileri, Haliç Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İç Mimarlık Ana Bilim Dalı, İstanbul, 2012.
- Effron, (1986). Edward EFFRON, Planning & designing lighting, Boston, Little Brown, 1986.
- İldeniz,(1991). Otellerin Genel İç Mekanlarını Tasarlama İlkeleri, Yüksek Lisans Tezi, İ.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Jankowski, W., (1987). The Best of Lighting Design, Hearst Book International, New York.
- Kozak, A. M. (1997). Konaklama İşletmelerinde Kat Hizmetleri Yönetimi. Anadolu Üniversitesi Yayınları, No: 1005, Eskişehir.
- Kozak, A. M. (1998). Otel İşletmelerinde Kat Hizmetleri Yönetimi. Turhan Yayınevi, 2. Baskı, Ankara.
- Lumina, (2002). Lumina., Aydınlatma Rehberi 2002 , İstanbul.
- Martin, R.J. (1998). Professional Management of Housekeeping Operations. Third Edition, John Wiley&Sons Inc.
- Mikayilova M., (2020-2021). Doç. Dr. Mehriban Mikayilova, İç Mimari Tasarım IV Ders Notları Hafta 7, Butik Otelde Aydınlatma, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Mimarlık Fakültesi / İç Mimarlık Bölümü 2020-2021 Bahar Yarıyılı.
- Özel, (2017). Demet Özel, Otellerde Aydınlatmanın Teknik Ve Estetik Açından İç Mekân Tasarımına Etkileri, Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü İç Mimarlık Anabilim Dalı, İstanbul, 2017.
- Parnes, L., (1986), Planning Stores That Pay, FW Dodge Corporation, U.S.A.

- Sirel, (1994). Şazi SİREL. Yapı Fiziği Konuları II, İstanbul, Yapı Fiziği Uzmanlık Enstitüsü Yayınları, 1994.
- Soyer, (2020). Dilek Soyer, Ülkemizde Otel Odalarının İç Mekan Biçimlenmesinin Bir Zincir Otel Örneği Üzerinden İrdelenmesi, Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2020.
- Sümengen, (2003). Özlem Sümengen, İstanbul İlindeki Beş Yıldızlı Zincir Otellerinin Aydınlatma Tasarım Standartları Üzerine Bir Araştırma, İTÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Eylül, 2003.
- Şahin, (2006). Aydınlatma Tasarımı Ve Mağaza Kimliğine Katkısı, Yüksek lisans tezi, MSGS Fen Bilimleri Enstitüsü .
- Şerefhanoglu,(1972). Müjgan Şerefhanoglu, Konutlarda Aydınlatma, Karaca Offset, İstanbul, 1972.
- Tunalı, (2009). Selin Tunalı, Zincir Otellerde Konaklama Amaçlarına Göre Yatak Odası Nitelikleri ve Tasarım-Uygulama İçin Endüstrileşme Yaklaşımı, Yüksek Lisans Tezi, Ocak, 2009.
- Yıldırım B., (2021). Bora YILDIRIM, Konutlarda Aydınlatma, Seçkin Yayınevi, Birinci basım, Ankara, 2021.

İnternet Kaynakları

- <http://www.projelektronik.com/profesyonel-aydinlatma-ve-isik-sistemleri/gece-kulubu-bar-isik-ve-aydinlatma-sistemleri/>
- <https://huaban.com/pins/304433978>
- <https://tr.pinterest.com/pin/134756213841061784/>
- <https://tr.pinterest.com/pin/189291990580912546/>
- <https://tr.pinterest.com/pin/197736239875249220/>
- <https://tr.pinterest.com/pin/206321226664571880/>
- <https://tr.pinterest.com/pin/220183869274301752/>
- <https://tr.pinterest.com/pin/235031674293288849/>
- <https://tr.pinterest.com/pin/289145238586580164/>
- <https://tr.pinterest.com/pin/331577591329230168/>
- <https://tr.pinterest.com/pin/374432156524842977/>
- <https://tr.pinterest.com/pin/378161699969864477/>
- <https://tr.pinterest.com/pin/468233692520265784/>
- <https://tr.pinterest.com/pin/536069161894361601/>
- <https://tr.pinterest.com/pin/538250592974987911/>
- <https://tr.pinterest.com/pin/587649451392707656/>
- <https://tr.pinterest.com/pin/703756184380836/>
- <https://tr.pinterest.com/pin/7107311901882031/>
- <https://tr.pinterest.com/pin/830843831270604955/>
- <https://tr.pinterest.com/pin/830843831270604959/>
- https://tr.pinterest.com/pin/AT3jl93E0vII9_I5d01-TOMbEwm7nXmt2o4UBuOf162ONbM_nc0LIz1D0gVmuksu6G3xA5wvyco7Cef0FBjyjD0/
- <https://www.coralatil.com/cratos-premium-hotel-casino-port-spa>
- <https://www.jasminkonak.com/galeri.html>
- <https://www.jasminkonak.com/kurumsal.html>
- https://www.researchgate.net/figure/hotel-room-equipped-with-simple-led-lighting_fig1_271457070
- <https://www.thdpdesign.com/indigo-verona-des-arts>